

BEČVÁŘOVÁ, Martina, BEČVÁŘ, Jindřich. *Premonstráti v Plzni*. Česká technika – nakladatelství ČVUT v Praze, 2024, 1576 s. včetně obrazové dokumentace a posledního dílu s bibliografickými, pramennými a rejstříkovými velmi cennými soupisy.

BEČVÁŘOVÁ, Martina, BEČVÁŘ, Jindřich. *Premonstráti v Plzni*. Díl I. Historický kontext, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 294 stran, ISBN 978-80-01-07201-1.

BEČVÁŘOVÁ, Martina, BEČVÁŘ, Jindřich. *Premonstráti v Plzni*. Díl II. Josef Vojtěch Sedláček, loajální vlastenec, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 456 stran, ISBN 978-80-01-07202-8.

BEČVÁŘOVÁ, Martina, BEČVÁŘ, Jindřich. *Premonstráti v Plzni*. Díl III. Josef František Smetana, vlastenec a rebel, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 446 stran, ISBN 978-80-01-07203-5.

BEČVÁŘOVÁ, Martina, BEČVÁŘ, Jindřich. *Premonstráti v Plzni*. Díl IV. Obrazové přílohy, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 184 stran, ISBN 978-80-01-07204-2.

BEČVÁŘOVÁ, Martina, BEČVÁŘ, Jindřich. *Premonstráti v Plzni*. Díl V. Bibliografie, prameny, rejstřík, Česká technika – nakladatelství ČVUT, Praha, 2024, 196 stran, ISBN 978-80-01-07205-9.

Dne 22. 3. 2024 v přednáškovém sále Západočeského muzea v Plzni se konala konference *Premonstráti z Plzně*, která si jen mírně upravila název na české poměry olbřímí (!!!) odborné historicko-matematické publikace *Premonstráti v Plzni* o 1776 stranách v celkem 5 dílech renomovaných autorů z univerzitního prostředí prof. Martyiny Bečvářové a doc. Jindřicha Bečváře.

Dlouhodobá badatelská činnost obou autorů¹ je naplněna a významnou měrou zhodnocena v široké kulturně-historické maketě, a to v duchu hesla premonstrátského řádu „*Být připraven ke každému dobrému dílu*“, která analyzuje a konceptualizuje podíl tepelských premonstrátů na rozvoji zejména exaktních a přírodních oborů, a tím i na vzniku, rozvoji a proměnách plzeňského gymnázia (1776–1922) a plzeňského Filozofického ústavu (1804–1848).

Publikace zpřístupňuje poznatky o premonstrátech, kteří byli založeni příslušníkem nobility Norbertem Xantenským roku 1121 ve francouzském lesním údolí *Prémontré* poblíž burgundského Laonu a rychle se po založení (obdobně jako cisterciáci) rozšířili po celé Evropě.

¹ Výběrem např. BEČVÁŘOVÁ, Martina. *Česká matematická komunita v letech 1848 až 1918*. V Praze: Matfyzpress, 2008. 355 s. Dějiny matematiky; sv. 34. ISBN 978-80-7378-028-9. BARBIN, Évelyne, ed., VONDROVÁ, Naďa, ed. a TZANAKIS, Constantinos, ed. *History and Epistemology in Mathematics Education: proceedings of the 5th European Summer University: Prague, July 19-24, 2007*. Plzeň: Vydavatelský servis, 2008. 901 s. ISBN 978-80-86843-19-3. BEČVÁŘOVÁ, Martina, ed. a BEČVÁŘ, Jindřich, ed. *Matematika v proměnách věků V.-VI*. Praha: Matfyzpress, 2007, 2010. KRAUS, Ivo et al. *Věda v českých zemích: dějiny fyziky, geografie, geologie, chemie a matematiky*. 1. vydání. Praha: Česká technika – nakladatelství ČVUT, 2019. 553 stran. ISBN 978-80-01-06557-0. BEČVÁŘ, Jindřich, ed. a FUCHS, Eduard, ed. *Člověk – umění – matematika: sborník přednášek z letních škol Historie matematiky*. Praha: Prometheus, 1996. 186 s. Dějiny matematiky; sv. 4. ISBN 80-7196-031-4. BEČVÁŘ, Jindřich et al. *Dějiny Univerzity Karlovy. IV, 1918-1990*. Praha: Univerzita Karlova, ©1998. 671 s. ISBN 80-7184-539-6. BEČVÁŘ, Jindřich a kol. *Eduard Weyr: 1852-1903*. Praha: Prometheus, 1995. 196 s., ISBN 80-7196-024-1. BEČVÁŘ, Jindřich, ed. a FUCHS, Eduard, ed. *Matematika v 19. století: sborník přednášek z letních škol Historie matematiky*. Praha: Prometheus, 1996. 143 s. Dějiny matematiky; sv. 3. ISBN 80-7196-019-5. MIKULČÁK, Jiří a BEČVÁŘ, Jindřich, ed. *Nástin dějin vzdělávání v matematice (a také školy) v českých zemích do roku 1918*. Praha: Matfyzpress, 2010. 312 s. Dějiny matematiky; sv. 42. ISBN 978-80-7378-112-5. BEČVÁŘ, Jindřich. *Z historie lineární algebry*. V Praze: Matfyzpress, 2007. 519 s. Dějiny matematiky; sv. 35. ISBN 978-80-7378-036-4

Oba řády vytvořily pevné a vlivné organizace, řízené z jediného centra – z původních klášterů. Jejich představitelé významně zasahovali i do politického a kulturního života. Zpočátku Premonstráti působili jako misionáři mezi Polabskými Slovany, Prusy, Zemgaly a Litevci. Určitou roli hráli také při kolonizaci ve středních oblastech Evropy, šířili poznatky vědy (např. výzkum bleskosvodu – meteorologického stroje Václavem Prokopem Divišem /1698–1765/ v polovině 18. století v premonstrátském klášteře v Louce u Znojma a na faře v Příměticích) a zaměřovali se na uplatnění a rozvoj školských systémů. V současné době na celém světě funguje 54 premonstrátských klášterů s přibližně 1566 řeholníky a řeholnicemi².

Uvedená monografie se samozřejmě soustředí na území českých zemí a na plzeňský kraj a přibližuje úsilí premonstrátského řádu v této oblasti při vytváření významných plzeňských škol, které se vyznačovaly moderními výukovými metodami, kvalitním odborným zázemím a všestranným vybavením především pro rozvoj výuky matematiky a přírodních věd od poslední třetiny 18. století do první poloviny 19. století.

Hlavní pozornost je věnována zajímavým životním příběhům, rozsáhlému odbornému dílu a širokému vlasteneckému působení dvou osobností, a to matematika a fyzika Josefa Vojtěcha Sedláčka (1785–1836) a jeho pokračovatele přírodovědce a astronoma Josefa Františka Smetany (1801–1861, staršího bratrance skladatele Bedřicha Smetany), kanovníků premonstrátského kláštera v Teplé.

Tito významní vědci a pedagogové se výrazně zasloužili o rozvoj českého jazyka, kultury, vzdělanosti a všeobecné osvěty v Plzni a jejím širokém okolí. Péči premonstrátů byl v Plzni založen filozofický ústav a J. F. Smetana byl jedním z jeho profesorů věnující se především výuce přírodních věd. V roce 1837 vydal první česky psanou učebnici astronomie *Základové hvězdoslovj, čili astronomie*. Spolupracoval se svým starším kolegou, matematikem Josefem Vojtěchem Sedláčkem, prosazoval výuku v českém jazyce, byl aktivní v obrozeneckých spolcích, založil noviny *Posel ode Mže (1848–1849)*, protipól německého *Pilsner Anzeiger* a první český politický časopis v západních Čechách³, který se stal tiskovým orgánem plzeňské pobočky *Slovanské lípy* (1848–1849, poté jako čtenářský spolek)⁴, jíž byl v Plzni Smetana předsedou. Smetana byl rovněž autorem česky psaných učebnic silozpytu (fyziky), dějepisu a astronomie. Zároveň psal básně, založil a ze svých prostředků vybavil českou knihovnu pro studenty ústavu i veřejnost a pořádal nedělní přednášky pro učně, tovaryše a mistry.

² Údaje jsou z března 2020 a potvrzují, že na území České republiky v současnosti pracují 3 mužské kláštery (*Královská kanonie premonstrátů v Praze na Strahově, Kanonie premonstrátů v Teplé, Kanonie premonstrátů v Želivě*), 1 ženský klášter (*Klášter sester premonstrátek v Doksanech*) a Kongregace sester premonstrátek a 1 klášter na Slovensku (*Kanonie premonstrátů v Jasově*). Viz <https://www.klasternovarise.cz> a <http://www.klastertepla.cz/>

³ Uvedený název byl v západních Čechách běžný, obdobně jako *Posel ode Mže* byly vydávány i další časopisy jako např. *Posel od Šumavy, Posel ze Sušice, Posel od Čerchova* aj. Viz FABIAN, František. *Bibliografie časopisů Západočeského kraje*. Plzeň, 1961, s. 112–113. ČEPELÁK, Václav. *Pilsner Anzeiger v letech 1847–1850*. In: *Minulosti Plzně a Plzeňska* 2, Plzeň, 1959, s. 156.

⁴ Viz SUCHÁ, Milada. *Slovanská lípa v Plzni*. In: *Minulosti západočeského kraje* 2, Plzeň, 1963, s. 81–89.